

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cap. III. De Subdiaconatu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

CAPVT II.

De Subdiaconatu.

§. I. Quid ille sit, qua materia, & forma constet,
& quod ejus Officium.

1. Subdiaconatus est Ordo Sacer Ecclesiasticus, quo datur potestas assistendi in altari Presbytero sacrificanti, ministrando ei Calicem cum vino, & patenam cum Hostia, & item potestas legendi Epistolas in Missa.

2. Materia, & forma est duplex. Altera, est Calix cum Patena sine vino, & Hostia, quæ est materia remota, nam proxima est ejusdem porrectio cum hac forma ex verbis monitoriis composita potius, quam ex imperativis. Videte cujus ministerium vobis traditur, ideo vos admonet ut ita vos exhibeatis, quod Deo placere possitis. Ita post accuratam considerationem se invenisse, asserit Vasquez tom. 3. in 3. p. d. 2. §. c. 5. n. 52. cum plausu suorum Auditorum; nam sic, ait, constabit hoc Sacramentum, more cæterorum rebus, & verbis, & non est cum molestia querendum, cur hic Ordo conferatur sine forma verborum? Altera materia remota, est liber: proxima, ejus porrectio: forma hujusmodi. Accipite librum Epistolarum, & habete potestatem legendi in Ecclesia Sancta Dei tam pro Vivis, quam pro Defunctis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

3. Ex his materiis, & formis nonnulli sentiunt ut Vasq. Coninch. Marc. apud Leand. de Ord. d. 3. q. 14. Castrop. de Ord. d. vñ. part. 4. n. 13. vocans id commune & certum, conferri Subdiaconatum per priorem. Alii vero ut Medin. Filliuc. Aversa G. Hurt. alique ap. Leand. citatum, per priorem simul, & vñitum cum posteriore. Id quod, & an duplex Character partialis imprimatur? & duplex conferatur gratia, an potius unus, & una? similesque quæstiones, quæ ad praxim non faciunt, Doctores citati prosequantur.

4. Munera Subdiaconi, idest Subministri Sacerdotis, his verbis numerantur in Pontificali. Subdiaconus debet,

I. Aquam ad ministerium altaris præparare.

II. Diacono ministrare.

III. Pallas altaris, & corporalia abluere (de hoc omnino vide in cap. 2. §. 1. num. 5. in nostro Opusculo de Sacr. Missa.)

IV. Calicem, & Patenam in usum Sacrificii eidem offerre.

V. Panem consecrandum pro populo in altari ponere. Hæc in Pontificali, quibus in aliis Rubricis additur,

VI. Crucem in supplicationibus gestare.

VII. Epistolam in Missa solemniter canere.

VIII. Denique Subdiaconus ad mulierum januam, sicuti Diaconus ad januam virorum, dum in templis ingrediebantur, antiquitus, Ap. Clem. Rom. 1. 8. conf. c. 11. alias 15. ad sexus distinguendos, assidebant.

5. Hæc sunt Subdiaconi munera, quibus adde obligationes duas, quas sub mortali in susceptione sui Ordinis contrahit, puta Castitatem servandi, & horas Canonicas persolvendi.

6. Denique tria adverte. Primo porrectionem, seu traditionem prædictam quæ est materia proxima Subdiaconatus, ut etiam similem traditionem in Diaconatu, & Sacerdotio, debere, sub poena nullitatis Ordinis, fieri ab Episcopo ordinante: quæ tamen invaliditas non ita clare apparet in Minoribus Ordinibus, nam olim ab alio quam ab Episcopo, hoc est ab Archidiacono tradebatur Acolyto materia, ut notavit Vasquez, loc. cit. disput. 237. cap. 2. num. 23. ap. Au. quest. 2. de Ordinatu. inir. sess. 2. Secundo formam priorem Subdiaconatus dictam num. 2. solum esse illa verba: (Videte cujus ministerium vobis traditur) cætera enim videtur solum ad

I 4 adhor

cal. cap. 11. n. 2. sed ex capite dictæ infidelitatis in re non potestabiliter gravi.

15. Hunc autem Clericum si beneficio gaudeat, vel Ecclesiastica pensionem, illis privati, statim ipso jure, initio valide matrimonio, ne te, quæso prætereant. Lege Sanchez l. 7. de matr. disp. 4. n. 5. Castrop. de Ord. d. vñ. p. 17. n. 15. Laym. lib. 4. r. 2. cap. 14. n. 2.

AN TONSURA INITIATIVUS, SIVE SIMPLEX

Clericus, sive Beneficiatus peccet, si Tonsuram, quam Clericam appellamus, non deferat.

Idem per occasionem querimus de Initio in Sacris;
Et quid de vestibus Clericalibus?

16. Triplex est, quoad Clericam, sententia. Prima, docet (cum Panorm. S. Aug. Tab. Arm. Sylvest. Bafi. Soto apud March. de Ord. trall. 2. p. 1. cap. 6.) omnes Clericos peccare mortaliter, si Clericam ferre negligant per tempus notabile. Secunda satis communis cum Vasq. tom. 3. in 3. p. d. 2. §. c. 8. Hurtad. de Ord. diff. vñ. Sanch. in conf. 7. c. 1. d. 49. Leand. d. 13. de Ord. q. 34. & 35. (asserit, non omnes, sed clericos Beneficiatos, & constitutos in facis. Tertia contendit, cum March. loc. cit. trall. 2. p. 1. c. 6. Castrop. de Ord. d. vñ. p. 18. n. 3. Caët. aliique apud Dian. p. 3. trall. 4. resol. 183.) nullos peccare mortaliter, nisi ad temeritatem, contumaciam, & contemptum.

17. Hinc tertiæ sententiæ ego adhæreo libentius. Ratio est, quia consideratis diligenter, expensive singulæ testibus allatis à contrarium sentientibus, nullum inveniri, qui præceptum, saltem grave, contineret, quam diligentem considerationem hic inferere animus fuit, verum, quia post meum in expendendo laborem impensum (sincerè enuntio, me non mentiri) incidi in March. loc. cit. apud quem legi, meam diligentiam ab ipso fuisse præventam, ideo judico, satis, superque e, si te ad illum, Lector benigne, remittam.

18. Excepi autem contemptum, &c. quod ex Caëtano discite notavit Layman. lib. 5. trall. 9. cap. 12. num. 2. his verbis, in quibus statuitur etiam de vestibus, & comprehenduntur item initiati in Sacris. Sylvester, Armilla, Vasquez aiunt, non esse mortale, Clericum Beneficiatum, vel constitutum in sacris non ferentem Tonsuram, aut habitum Clericalem (seclusa contumacia, & contemptu) nisi manifestus excessus fiat ultra modum consuetum: Et hoc placet, tum esse mortale, si spectatis circumstantiis persona, loci, durationis temporis, &c. Clericalis Tonsura, & habitus neglectus notabiliter repugnet honestati, & bono exemplo Clericorum, cujus gratia talis habitus lege Ecclesiastica præcipitur. Sin vero ex justa causa, vel ad tempus brevis, sine honestatis detrimento, habitus deponatur, nulla omnino culpa est. Spectanda etiam est conjunctio Diocesis consuetudo. Hæc Layman. quæ quasi iisdem verbis, approbat Castropalaus loco citat.

19. Nec dissimilis est Trullench. l. 6. de Ord. cap. 2. n. 4. §. num. 6. cujus verba exscribere non erit inutilis, qui explicant prædictam Layman, & Caëtani doctrinam; Sic enim ait. Caëtanus docet, Initiatum non gestantem habitum Clericalem, & Tonsuram apertam, tunc peccare mortaliter, quando adest temeritas, contumacia, & contemptus, cujus sententia sustineri posset, si adest aliquod signum, quo appareat Clericus, quod tanquam probabile adsumunt Ledesma, & Villalobos: Secus tamen si nullum signum Clericus appareat, ut si habitum Laicalem, & eum sine corona deferret. Ideo, & bene prædicti Villalobos, & Ledesma concludunt, Clericum Initiatum, tunc solum non peccare mortaliter, cum ita deferat habitum ut videatur non Clericus. Excipe semper necessitatem justam, qualis esset paupertas, vel fuga inimici, parvitatem item temporis ob aliquam congruentiam, &c. Hæc ex Trull. Addo ego Barb. & G. Hurt. l. c. & Vasq. l. c. cap. 2.

adhortationem pertinere. Lege Valsq. citatum dicto n. 2.
Tertio, in secunda forma invocationem Sanctissimæ
Trinitatis non esse de necessitate Sacramenti, lege Bo-
nac. de Sacram. d. 8. q. vii. part. 3. num. 14. Cum autem
dicatur (videre) in plurali, rationem à Theologis scholasticis petito.

§. II. *Quæstiones aliquot circa materiam
Subdiaconatus.*

**SI TRADATUR CALIX SINE
Patena, vel contra, validæ est ordinatio?**

1. **V**alidam esse putat Sylvest. *V. Ordine* 2. q. 11. sine,
invalida Marchinus, de *Ord.* v. 2. p. 6. cap. 1. d. 2.
& Leander, de *Ord.* d. 3. quæst. 15. quia Concilia semper
vtrumque exprimunt. Et ratio ipsa dicat, ut vtrumque
tradatur, sicuti ad vtramque partem Sacrificii, nimirum
Corporis, & Sanguinis Christi, illa traditio refertur,
certè hoc posterius saltem in praxi, utpote tutius, & me-
liori rationi innixum, erit sustinendum, idque satis con-
firmabitur ex dicendis de Sacerdotio mox, cap. 3. n. 9.
vbi dubium putavimus ordinationem Sacerdotis, si por-
rigatur sola Hostia, vel solus Calix.

**AN IN SVBDIACONATV CALIX,
& Patena non consecrata sufficiant ad valorem
Ordinis, ut item in Sacerdotio?**

2. Sufficere docet Bonacina, de *Sacr.* d. 8. quæst. vii.
p. 3. n. 5. Diana, Salsaliæ cum Leand. d. 3. de *Ord.* q. 16.
quia nullo iure præcipitur, illa debere ad hunc effectum
esse consecrata. Non sufficere contendit Castropalaus:
de *Ord.* d. vii. part. 4. n. 15. quia, per hæc non consecrata,
nequaquam significatur, tangentem ea vasa deputari ad
rem sacram Sacrificii, & quia secus posset, dici esse ma-
teriam aptam quodlibet vasculum, ligneum, coriaceum,
argillaceum.

Denique March. de *Ord.* p. 6. c. 1. d. 1. n. 3. Bonac. senten-
tiam post factum tolerat, non verò antea, quia Calix
non consecratus non est Calix in iure Canonico.

3. Equidem assero, Primo, Marchinus dictum (cum sit
de valore Ordinationis, ut ratio ab ipso allata clare de-
monstrat) sustineri non posse: quando enim ante ordi-
nationem inepta est materia, est item postea, & è contra.
Si enim vnquam valet illud axioma juris. *Quod ab initio
invalidum est, tractu temporis non convalescit*, certe valer
in administratione Sacramentorum, in quibus, ut omnes
scimus, & alibi nos explicuimus, retrotractio, & fictio
iuris locum habere nequaquam potest.

4. Assero Secundo, Bonac. sententiam esse probabilio-
rem; & loquendo de Sacerdotio, mihi moraliter certam.
Ratio est, quia materia propria Sacerdotii est Hostia, &
Vinum, quæ etiam si dentur in manus ipsas ordinandi,
sufficientissima sunt ad Valorem Ordinis, cum solum
propter congruentiam tradantur in Calice, & Patena, ut
ex Valsq. aliisque dicemus infra c. 4. §. 3. n. 5. Ergo parum
nocebit, si deficient Calix, & Patena consecrata, cum so-
lum ad summum esset perinde, ac si Patena ipsa, & Calix
deficerent, modo ex alia parte adsit contractus moralis,
qui sufficienter potest adesse, sicuti adesse ibidem n. 7. di-
cemus, si vero Calix, & Patena cooperta sint, vel in disco,
aut ata portatili materia consecranda tradatur, & per ve-
lum, vel per aram tangatur, Atque ex his patet respon-
sio ad rationes Castropalai.

Pro Subdiaconatu sufficit ratio allata n. 2.

**AN, IN SVBDIACONATV, VT ETIAM
in ceteris Ordinibus, & præsertim in Sacerdotio, sit de
necessitate valoris Sacramenti, contingere physicæ ma-
teriam, an potius sufficiat porrectio facta ab Episcopo
cum acceptatione Ordinandi?**

6. Id querimus in Ecclesia Latina: nam in Ecclesia

Græca non solum Subdiaconatum, verum etiam
natum, & Sacerdotium, & Episcopatum confectum
num impositionem, nullus ignorat. Neque mirum
diversitatem, quia Christus Dominus instituit
& formas hujus Sacramenti Ordinis, non cum
moda determinatione, sed reliquit aliqua determinatio-
ni Ecclesiæ; Instituit enim veluti in genere in Ec-
clesia per aliquod manuum signum, seu extensio-
nem communicaret ordinando potestatem; quæ
signum esset, voluit, ut Ecclesiæ decerneret, quæ
Græcis determinata fuit extensio manuum super
nandi caput ab ipsis vocata Chirotonia, & illi
impositio; in Latinis autem fuit extensio epulæ
nus, quæ porrigantur, seu tradantur ordinando
dicta instrumenta: Et quidem, loquendo de Ordine
Sacris, Subdiacono porrigitur Patena, & Calix sine
no, & Hostia, Sacerdoti autem eadem Patena, & Calix
sed cum Vino, & Hostia: nam Episcopatus, etiam in
tinis, confectus per manuum impositionem, & Diacon-
tus etiam per eandem impositionem confectus
tanquam per materiam inadæquatam, ut mox dicemus.
Hunc explicandi modum, post accuratam consideratio-
nem, video inter cæteros modos, ab aliis excogita-
tos esse expeditionem, qui quidem modi poterunt legi
Doctores late: ut Del. d. 1. de *Sacr.* sess. 5. March. de
trast. 2. part. 7. cap. 2. n. 9. Averf. de *Ord.* q. 1. d. 1.
de *Ord.* Alique ab ipsis citati.

6. Plures ergo Doctores ut Cæterus Scot. Valsq.
Laym. Hurt. alique apud Leand. de *Ord.* d. 3. q. 16.
& Averf. l. mox citand. non requirunt contactum phy-
sicum, & realem, non necessarium ad valorem huius
num; satis enim esse putant, si adsit contactus
id est ut ordinandus aliquo gestu corporis, & exten-
sione manus significet se illa instrumenta, vel materiam
quæ offert, seu porrigit Episcopus, accepturum. Vnde
plures ut Cæter. se retractans apud Leand. loc. cit. *Sacra-
in confess.* lib. 7. disputat. 1. dub. 2. Coninch. de *Ord.* p. 2.
dubitat. 7. March. de *Ord.* part. 5. num. 22. Averf. de
de *Ord.* sess. 2. Alique ad prædictos, requirunt
no, ut essentialem, prorsus, necessarium, & con-
physicum, & realem. Conflictus rationum, ut vix
parte allatum, nimis obviæ est apud citatos, non pro-
pterea à me, qui solam praxim promoveo, est
omittendus.

7. Illud deserte pronuncio Quamvis retrotractio
sit probabilis, nihilominus in praxi, ita adhiben-
bere physicum contactum utrisque qui solum moraliter
tigit: se iterum sub conditione ordinandos, & ab-
stinere debeat ab exercitio Ordinis, præsertim Sa-
cerdotii. Ratio hujus monitionis, quam facit Hurt.
de *Ord.* d. 3. q. 16. licet prioris opinionis fidei tenet
tus rigor, quos Ecclesiæ Latina contactum phy-
sicum præcipit, & sollicitudo tanta, quæ is physicus
in eadem Ecclesia servatur, ostendit illam esse
riam ad valorem.

8. Hinc Sacerdos sine physico contactu iniunctis
fessiones Fidelium excipere non posset, nec acceptio-
pendia pro Missis, nec redditus Beneficii Sacerdotii
quia nemo extra casum necessitatis, vult Absolutionem
recipere, vel obligationem Sacrificii habere ab eo
cum ejusmodi dubitatione initiatus fuit, nec eadem
rigere pingues redditus Beneficiorum, &c.

9. Dixi (præsertim Sacerdotii) quia in Sacerdotio
grave periculum nullitatis Sacrificii, & Consecrationis
dotium non puto necessarium in aliis Ordinibus præ-
etiam iterationem promotionis.

10. Inquires, prædictus contactus physicus debet
fieri simul physice cum prolatione forme?

Respondeo satis esse cum Leand. disputat. 1. de *Sacra-
gener.* quæstion. 16. alios citans simul moraliter, vel
sive paulo post, sive paulo ante, ita tamen, ut
stantia sit valde exigua; nam verum moraliter esse
bet, quod dum Episcopus profertur, ordinandus

tingat. Addit De Lugo in resp. moral. lib. 1. dub. 33. cum, qui non tetigit Calicem, & Patenam, dum actu forma proferebatur, sed modo dicto paulo post, posse quidem ad maiorem animi sui quietem sub conditione renitiari, sed non esse necessarium. Quæ doctrina ostendit, valde ipsi certam esse responsionem nostram, nec solum probabilem. Alique alie quæstiones, ad prædictam materiam, & formam subdiaconi facientes, habebis infra cap. 4. §. 3. 6. 7. & 8. in simili, cum de Sacerdotio.

§. III. Quæstiones aliquot circa obligationem Subdiaconi de servanda Castitate.

Das obligationes Subdiaconum subire in sui ordinatione diximus §. 1. Castitatem scilicet custodiendi, & horas Canonicas recitandi, quibus potest addi etiam id est, & patrimonium aptum, ad se alendum possidendi, de quibus necesse habemus (initium sumendo à prima) separatim hic disputare.

PRIMA OBLIGATIO.

Custodiendi Castitatem.

1. Et quidem, Prima quæstio, quoad Castitatem, ea est, An ad illam teneatur Subdiaconus (idem dic de cæteris constitutis in Sacris) ex voto, quod, dum ordinatur, sive explicitè emitat, sive implicitè, d. m. vult ordinari eo modo, & cum iis oneribus, quæ Subdiaconatui affixit Ecclesia, affixit autem Ecclesia obligationem, ut votum Castitatis ipse ordinandus emitteret, An potius teneatur non ex dicto voto, sed immediate ex præcepto ejusdem Ecclesiæ, quatenus scilicet Ecclesiæ præceperit, ut Subdiaconus à veneris abstineret: sic enim etiam si expressè ordinandus Castitatem voveat, adhuc obligabitur ex præcepto, sicuti Fideles, etiam si non voveant Sacro interesse de fæsto, adhuc teneantur ex præcepto Ecclesiastico.

2. Valde autem hic notandum est, huic obligationi servandæ Castitati quam habet ordinatus in Sacris, esse annexum impedimentum dirimens matrimonium, hoc est invalidè constitutum in Sacris contrahere matrimonium, si forte illud attenter: id quod de fide est, cum sit à Concilio Tridentino sess. 24. canon. 9. definitum, cuius verba mox ponemus n. 8.

3. Porro quoad obligationem servandæ Castitatis triplex est sententia. Alii ut Sanch. lib. 7. de matrim. disp. 27. num. 10. Vel in 3. part. disp. 248. Pont. lib. 7. de matrim. cap. 27. March. de Ord. trakt. 2. p. 6. c. 8. Suar. de Relig. tom. 3. lib. 4. cap. 17. asserunt teneri ex voto; Alii ut Val. Sot. Palad. quos sequitur Averl. quæst. 4. sect. 7. v. Præferendus, ex præcepto; Alii, ut Coninch. d. 20. dub. 13. Rebell. lib. 3. de matrim. quæst. 10. Hurtad. de Ord. diff. 26. Archid. lib. 17. concordia. cap. 40. ex utroque, & quidem omnes magnæ auctoritatis Doctores, itique non vulgaribus annexi rationibus, vnde & omnibus est merito concedenda probabilitas.

4. Verum, quia non pauci ex his Doctoribus confundunt obligationem servandæ Castitatis cum obligatione non ducendæ vxoris sub impedimento dicto nullitatis, cõditi fuerunt admittere obligationem Præcepti, vbi tantummodo est votum, Explico clarius, dum meam sententiam profero.

5. Ego enim sustineo, obligationem servandæ Castitatis in constitutis in Sacris immediate esse ex Voto, sive implicito, sive explicito, eo modo, quo explicui num. 2. At impedimentum explicatum num. 3. quo iidem habent, dirimens matrimonium, esse immediate Ecclesiæ Præcepto.

6. Prior pars probatur, Primo, quia in aliquibus vulgaribus textibus apud prædictos Auctores, obligatio ad Castitatem, in ordinato in Sacris, vocatur Votum.

Secundo, quia in aliis Textibus præcipitur, ut nullus Subdiaconatus promoveatur, nisi prius se castè viduam promittat.

Tertio, quia omnes fatentur, ut alibi nos lib. 2. meth. Confess. c. 7. §. 1. n. 4. in edit. Panor. ann. 1641. diximus, & potest videri signate apud Verricelli trakt. 4. quæst. mor. 5. num. 2. Sacerdotem peccare sacrilegè, si merè internè admittat delectationes Veneras, cum teneatur ad servandam omnimodam Castitatem. Ergo futuri etiam omnes debent, eum teneri ex Voto, & non ex Præcepto Ecclesiæ. Patet consequentia, quia Ecclesiæ non præcipit merè interiora, ut, nec iudicat de internis, ut omnes sciunt.

8. Posterior pars, quod impedimentum dirimens matrimonium immediate in iisdem sit ex Ecclesiæ Præcepto, probatur, Primo ex Tridentino sess. 24. can. 9. in iis verbis. *Qui dixerit Clericos in Sacris constitutos, vel Regulares solemniter Castitatem professos, posse matrimonium contrahere contrariumque validum esse, non obstante lege Ecclesiastica, vel voto, anathema sit.* Hæc Tridentinum, quod, si bene expendatur, duo decernit. Primo, non posse licitè prædictos contrahere matrimonium, quia obstat votum. Secundo, invalidè contrahere, quia obstat lex Ecclesiastica.

Probatur secundo, quia Votum ex se, in quantum dicit promissionem Deo factam, non irritat matrimonium, ut patet ex Voto Castitatis simplici, quod, quoad promissionem Deo factam, omnino convenit cum Voto Castitatis solemnem: Rursus Ordo Sacer ex se, nec matrimonium irritat, ut patet in Græcis, ego quandoquidem apud Latinos, tum Sacer Ordo, tum Votum Professorum illud irritat, non nisi ex lege Ecclesiastica provenire immediate potest.

Probatur tertio, quia multi Sacri Textus apud prædictos Doctores allati semper ita iubent ordinatis in sacris servare Castitatem, ut addant relationem ad irrationem matrimonii, quasi dicat Ecclesiæ. Adverte, quod facta vestra ordinationi ego coniungo matrimonii irrationem.

9. Ex dictis sit in Primo, ut si quis ordinetur Ordine Sacro cum expressa intentione nolendi vovere Castitatem, cum hic verè non voveat, quia Votum debet ex propria voluntate proficisci, votum non teneatur, at, si matrimonium init, nulliter inest, quia ejusmodi irritatio matrimonii non dependet à voluntate propria, sed à lege Ecclesiastica; sicuti, si meus frater duxit vxorem Bertam, ego non affinis cum ipsa Berta, affinitate dirimente matrimonium, quod fortè attentarent cum ipsa post mortem mei fratris; si inquam affinis, etiam si ego nollem, quia impedimentum hoc non dependet à mea voluntate, sed à lege Ecclesiastica.

10. Adverte autem hunc, qui scienter Sacros Ordines suscipit, & Castitatem vovere non vult, non tantum peccare (sunt verba Hurtadi de Ord. diff. 26. pro tunc, quando, ordinatur, non vovendo, sed etiam pro tempore sequenti, quosque, aut explicitè, aut implicitè voveat, quia ad eam vovendam tenetur, tanquam ad aliquod annexum statui, quem suscipit. Hæc Hurtadus. Et sane prædictus nolens vovere nimis temerè decipit Ecclesiam in re gravi, quæ nunquam ad Ordines ipsum admitteret, si ejusmodi in eo dispositionem cognosceret.

11. Dixi (scienter) nam si susceperet Ordinem Sacrum prorsus inculpate nesciens aliquid de voto, nec de eo, quod faciunt alii, tunc esset ordinatus, & sine peccato non emisisset votum: at irritum esset ejus matrimonium, quod fortè contraheret, quia iam habet Ordinem, cui adnexa est ab Ecclesiæ irritatio. Votum autem, quod tunc per ignorantiam non emisit, debet deinde emittere ut dictum est, cum primum eam ignorantiam deposuit, si velit uti Ordinibus susceptis; Vel, si nolit uti ordinibus, petat dispensationem, à Pontifice, quam tamen Pontifex difficulter concedet, quia difficillimè patetis hodie, in tanta harum rerum peritiâ, inculpam tuam ignorantiam probare.

12. Dixi iterum (quis Sacros Ordines suscipit) nam si quis adultus non haberet intentionem suscipiendi Ordines, Ordines non susceperet, quia nemo validè suscipit Sacros

Sacramenta, nisi ea suscipere intendat. Vnde, quia hoc verè Ordines non haberet, nec ad servandam Castitatem, nec ad alia onera Ordinis Sacri teneretur, neque laboraret impedimento dirimente matrimonium; solum peccabit sacrilege propter defectum illius intentionis, ut ex se patet.

13. Ex iisdem supradictis fieret, Secundo, ut si quis injusto metu, vel vi coactus susciperet Ordinem Sacrum, teneretur Voto, quia *lib. 1. in decal. c. 2. §. 5.* dictum est metus ex se non tollit voluntarium. Dixi tamen teneretur nam ceterum, quia vota ex injusto timore extorta irrita nunc esse ex lege saltem Ecclesie notavi, *lib. 1. in decal. c. 2. §. 8. n. 3.* ideo hodie non tenetur. Quoniam vero id eadem Ecclesia nunquam invalidavit (& nec potest) receptionem Sacramenti factam ex timore, idcirco is ita ordinatus contrahit impedimentum dirimens subsequens matrimonium, quod impedimentum Ordini Sacro eadem Ecclesia connexit, quodque dispensari poterit à Summo Pontifice, quia idem metus dat iustam causam dispensandi.

Ita post maturiorem considerationem puto, tenendum quamvis *loc. cit. lib. 1. in decal. c. 2. §. 8. n. 4.* sequendo aliam opinionem dixerim, initium ex metu validè, & licitè matrimonium posse contrahere, quod certè est probabile, quia probabile est, Ecclesiam conjunxisse impedimentum dirimens matrimonium soli Ordini Sacro suscepto modo ordinatio, & consuetudo, id est cum cognitione Voti illi Ordini adnexi, & voluntariè emissi, ut notat Bossius *l. mox cit. a n. 201.* probatque.

14. Dices; Qui ex metu injusto, ut ibidem diximus, solemniter proficitur, potest, approbato metu validè inire matrimonium, nec solum licitè: cur ergo non ita is, qui Ordinem Sacrum ex simili metu suscipit?

Respondeo, Clara est ratio, quia hic, ut modo dixi, verum Ordinem suscipit. Vnde, & contrahit id, quod Ordini est adnexum: at ille, cum verè non sit professus, nullam obligationem adnexam professioni subire potest.

15. Denique fiet Tercio, ut, ex vi prædictæ doctrinæ si infans rationis imponi ordinaretur, quem in iure, *c. vnic. de Cl. per saltum promot.* certum est validè, licet illicitè, ordinari in Sacris (non verò per aliquos, in Episcopatu) quia Episcopus ordinatur in Pastorem, ad quod munus est incapax is, qui ratione caret, ut docet S. Thomas alii- que cum Castrop. *d. vnic. de Ord. p. 7. n. 5.* Lege Leand. *de Ord. d. 5. §. 8.* quæ ratio, an convincat, non est otium nunc quærere, quæram tamen breviter inferius *c. 5. §. 1. n. 12.* si infans, inquam, ordinaretur in Sacris, non esset obligatus ad votum servandum, quia infans emitte votum non valet; sed tamen invalidè grandior factus iniret matrimonium, quia, cum habeat Ordinem Sacrum, habet & impedimentum Ordini Sacro adhærens.

16. Dixi autem, (fieri ex vi prædictæ doctrinæ) nam ceterum Ecclesia id voluit limitare in Infantibus, disposuitque merito, ut ipsis, adveniente usu rationis, daretur optio, teste Sanch. alii- que communiter apud March. *tr. 2. p. 6. c. 8. diff. 10.* Boss. *t. 2. moral. p. 3. t. 3. n. 199.* ut si velint Ordini stare, stent, ac deinceps obligabuntur ad Castitatem, quia per dictam electionem implicire illam voverent, si nolint, ducant uxorem, ut libet, sed Sacerdotio non vrantur.

17. Quid si (ut id hac occasione non taceam) initietur puer rationis compos, sed nondum pubes, sciens Ordini Sacro annexum esse votum Castitatis.

18. Respondeo Sanchez *lib. 7. de matr. d. 30. n. 8.* alios citans putat, hunc puerum ante decimum sextum ætatis completum, non teneri ad continentiam post Tridentinum, immo ipsi licere uxorem ducere. Ratio est, inquit, quia Sacer Ordo, qui imbibit Votum Castitatis, perinde est, ac professio religiosa, sed Tridentinum irritam reddit professionem ante illam ætatem emissam, ergo hoc Votum.

19. Verum Marchinus *l. c.* cui adde Leand. *de Ord. d. 13. §. 7.* Boss. *l. c. n. 206.* alii- que putant, teneri ad Castitatem, ut, & ad horas Canonicas recitandas, quia ex vna parte

puer rationis Compos validè se obstringit Voto, & alia Tridentinum reddit quidem nullam professionem emissam ante illam ætatem, non verò Votum in Sacerdotio imbibitum. Neque valet paritas in rebus de quibus à voluntate Legislatoris multo magis hic, quàm in religioſa, quæ secum affert onera immensa, & alia duo Vota Paupertatis, & Obedientiæ, nec illarum, rigorem vitæ, &c. quæ non affert Ordo Sacri Lege Pontium *lib. 7. mar. c. 29. n. 15.* fine, dicunt opinionem Thomæ Sanch. esse sine fundamento. Sicut Bossium *l. c. n. 207.* asserentem, utramque quoniam probabilè.

§. IV. Secunda obligatio horas Canonicas præfatus Remissivè.

VBI TAMEN DE NOCTURNO, ET MISSA ab Episcopo in ipsa Ordinatione imponitur.

1. DE obligatione recitandi horas Canonicas absolutissimè in *lib. 2. Decalogi tit. 1. §. 3.* id, tanquam in loco non inopportuno, quæro, ducunt an Nocturnum, quod recitandum imponit Subdiaconus, ut, & Diacono, Episcopus in eorum Ordinatione, recitentur ij recitare sub mortali. Idem quæro de Missis, quas imponit Sacerdoti. Nam de Plurimis Prebendis impositis Ordinatis in Minoribus juramento dixisse supra *c. 2. §. 1. n. 4.*

2. Respondeo, Diana, & Bonac. *cap. 2. cap. 2.* non obligari, putant sub mortali, sed rigorose minus, tam severa obligatio ex nullo capite adesse cõvenire putat, nec ex Iure, nec ex Pontificali, jussu Clementis Octavi edito; in his enim tam gravis præceptum legitur. Ita Sanch. *l. 7. c. 2. dub. 2. n. 6.* Per. *l. 7. de Perjur. de hoc. Can. c. 5. d. 3. n. 10.* Bardi in *selectis*, alii- que.

3. At hæ orationes, & Missæ imponuntur in parvitiis. Ergo, cum sint materia notabilis obligati- gravi culpa.

Respondeo. Vnde colligis imponi in Parvitiis quæ semper imponi debet supposita culpa à de culpa est, an potius summa probitas ad Ordines pertinet. Dic ergo merius, imponi in gratiarum actionem, & simile, & ad summum, ut consilium.

§. V. Tertia obligatio sufficiens Patrimonium præfatus Remissivè.

De hac obligatione commodiori loco sequetur Dagam paulo inferius *c. 5. §. 4.*

CAPVT IV.

De Diaconatu.

§. I. Quia ille sit, & quæ ejus materia forma, & legem.

1. Si Ordo Sacer Ecclesiasticus, quo confertur per proximè assistendi Presbytero in ministerio legendique Evangelium in Missa.

Nota illud (proximè) per quod maxime distinguitur Subdiaconatu.

2. Ejus materia, & forma duplex est: Altera est Evangeliorum, ejusdemque potestio cum his Evangeliorum forma: Accipe potestatem legendi Evangelium in Ecclesia tam pro vivis, quam pro defunctis, in nomine Domini.

Alter est impositio manus dextere facta ab Episcopo super caput ordinandi sub his verbis: Accipe Spiritum sanctum ad robur, & ad resistendum Diabolo, & tentationibus ejus, in nomine Domini.